

FYLKESMANNEN I SOGN OG FJORDANE

Sakshandsamar: Eyvin Søltnæs
Telefon: 57643135
E-post: fmsfes@fylkesmannen.no

Vår dato
23.10.2014
Dykkar dato
12.09.2014

Vår referanse
2014/3418 - 443.1
Dykkar referanse
201304753

Noregs vassdrags- og energidirektorat

nve@nve.no

Fråsegn til søknad frå Hyen Fisk AS om løyve til uttak av vatn frå Åvatnet og Tverrelva, Gloppen kommune

Vi viser til oversendinga datert 12.9.2014.

Fylkesmannen har vurdert at det konsesjonssøkte vassuttaket til Hyen Fisk truleg har negative konsekvensar for bestandane av laks og sjøaure i Gjengedalsvassdraget, ved at redusert lågvassføring forsterkar ein naturleg flaskehals i ungfiskproduksjonen. NVE bør vurdere i kva grad dei skisserte vassparande tiltaka i søknaden kan redusere vassuttaket i lågvassperiodar, og om søknaden er i samsvar med kravet til best tilgjengeleg teknologi. I ein konsesjon bør det stillast krav til minstevassføring minst på nivå med alminneleg lågvassføring, og takast inn standard naturforvaltningsvilkår.

Bakgrunn

Hyen Fisk AS søker om å få ta ut vatn frå Åvatnet og Tverrelva i Gjengedalsvassdraget. Anlegget har vore i drift i 27 år utan at vassuttaket har vore konsesjonshandsama. Produksjonen skal aukast frå 0,8 til 1,5 million sjødyktig settefisk årleg, og det vert søkt om eit vassuttak på inntil 15 m³/min (0,25 m³/s) frå Åvatnet og 0,3 m³/min (0,005 m³/s) frå Tverrelva. Dei tekniske installasjonane er allereie etablerte, og vassuttaket ved anlegget vil etter utvidinga vere den same som ved dagens drift. Vassuttaka reduserer vassføringa på 1350 m elvestrekning i Åelva og 30 m i Tverrelva. Det er ikkje planlagt slepp av minstevassføring. Anlegget bidreg til verdiskaping og lokal sysselsetting.

Vassuttak i høve til vassføringsdata oppgjeve i søknaden:

Vassuttak (%)	Middel- vassføring	Al. låg- vassføring	5-pers. sommar	5-pers. vinter
Åvatnet (utlaup)	1,9	23,0	8,4	30,3
Tverrelva	0,5	13,2	2,0	15,2

Fylkesmannen skal vurdere om kjende allmenne interesser som naturmiljø og friluftsliv kan verte råka, og i tillegg vurdere tiltaket etter lakse- og innlandsfisklova og ureiningslova. Vidare legg vi vekt på prinsipp og føringar frå naturmangfaldlova og vassforskrifta.

Vurdering

Det er ikkje planlagt nye inngrep knytt til dei to inntaka eller røyrtraseane, og vår vurdering vert avgrensa til å gjelde uttaka av vatn. Vurdert opp mot middelvassføringa, er vassuttaket lite, og vi ventar ikkje effektar på allmenne interesser ved middels og høge vassføringar. Ved låge vassføringar vil anlegget ta ein større del av vatnet i elva, og vil dermed kunne påverke vassfaunaen, og då spesielt fisk.

Hovudkontor
Njøsavegen 2, 6863 Leikanger
Telefon: 57 64 30 00
Telefaks: 57 65 33 02
Org.nr 974 763 907

Landbruksavdelinga
Fjellvegen 11, 6800 Førde
Postboks 14, 6801 Førde
Telefon: 57 64 30 00
Telefaks: 57 82 17 77

E-post:
fmsfpost@fylkesmannen.no
Internett:
www.fylkesmannen.no/sfj

Eit vassuttak på 0,25 m³/s frå Åvatnet vil redusere vassføringa i Åelva med 30 % når elva er på 5-persentilnivå (0,83 m³/s) i vinterperioden, og den prosentvise reduksjonen vert større når vassføringa er enda lågare. Lågaste registrerte månadsmiddel ved utlauget av vatnet i måleperioden, altså restvassføring etter at anlegget har dekt behovet, er 0,41 m³/s. Vassuttaket påverkar 1,35 km av om lag 10 km lakse- og sjøaureførande strekning (kjelde: [Lakseregisteret](#)).

Det er ikkje undersøkt i kva grad den reduserte vassføringa påverkar fiskeproduksjonen, men det er vel kjent at lågvassperiodar kan vere kritiske flaskehalsar i lakse- og sjøaurevassdrag. Redusert vassdekt areal og redusert vassvolum kan føre til at fisk strandar, eller vert lettare fanga av fiskeetarar. Talmateriale i søknaden viser at det konsesjonssøkte vassuttaket i lågvassperiodar forsterkar ein naturleg flaskehals, og dermed truleg har negativ effekt på fiskeproduksjonen.

Den negative effekten på fiskeproduksjonen vil verte mindre om vassuttaket vert redusert i lågvassperiodar, og om det vert sett krav om minstevassføring i ein konsesjon. I mangel av meir spesifikk kunnskap om vassdekt areal og vassvolum ved ulike vassføringar, vil vi tilrå at kravet vert minst på nivå med alminneleg lågvassføring. Vi vil nemne at det for nye konsesjonar til vasskraft vil vere heilt uaktuelt å sette vilkår om lågare minstevassføring enn alminneleg lågvassføring, og at det er vanleg med krav om 5-persentilnivå differensiert for sommar og vinter.

Det er skissert nokre vassparande tiltak i søknaden, mellom anna resirkulering av vatn, senking av vass temperatur, tilførsel av oksygen, og bruk av UV-handsama sjøvatn. Det konsesjonssøkte vassuttaket er likevel høgt samanlikna med anlegg med fullverdig moderne resirkuleringsteknologi, og det går ikkje fram av søknaden kor mykje dei vassparande tiltaka kan redusere vassuttaket i kritiske periodar for fisken i elva. NVE bør vurdere om søknaden er i samsvar med krav til best tilgjengeleg teknologi, og om det er mogleg å redusere vassbehovet ytterlegare. I ei anna konsesjonssak i eit viktig lakse- og sjøaureførande vassdrag, skriv NVE: «*Erfaringsmessig vert det søkt om ein smoltproduksjon på 4 mill. stk. per 1 m³/min ved fullverdig moderne resirkuleringsteknologi*» ([NVE KI-notat nr. 11/2013](#)). For Hyen Fisk er det søkt om å produsere 0,1 mill. stk. per 1 m³ vatn/min.

Vassforskrifta har som mål at alle vassførekomstar i Noreg skal ha minimum god økologisk tilstand, og tilstandsklassifiseringa skal gjerast på grunnlag av biologien i vassførekomsten. Åvatnet er sett i god økologisk tilstand, med ingen risiko for ikkje å nå miljømåla innan 2016, medan Åelva er sett i dårleg tilstand, og med risiko for ikkje å nå miljømåla i 2016. Årsaka til dårleg tilstand i Åelva er at laksebestanden i elva har vore langvarig påverka av rømd oppdrettsslaks. Vassforskrifta opnar ikkje for at det kan utførast tiltak som gjer at tilstanden vert dårlegare, med mindre det kan være grunnlag for unntak i tråd med § 12.

Når det gjeld Tverrelva, reknar vi med at denne sideelva kan ha eit visst potensial for sjøaure. Inntaksdammen ser ut til å vere eit endeleg vandringshinder, men vi kjenner ikkje til kor det naturlege vandringshinderet ligg. Dersom sjøauren tidlegare kunne vandre til eventuelle gyte- og oppvekstområde lenger oppe, kan dammen ha negativ innverknad på sjøaureproduksjonen. I så fall er det viktig at konsekvensane av dammen også vert vurdert i konsesjonsbehandlinga.

Konklusjon

Fylkesmannen har vurdert at det konsesjonssøkte vassuttaket til Hyen Fisk truleg har negative konsekvensar for bestandane av laks og sjøaure i Gjengedalsvassdraget, ved at redusert lågvassføring forsterkar ein naturleg flaskehals i ungfiskproduksjonen. Det er ikkje undersøkt kor stor effekt vassuttaket har på fiskeproduksjonen. NVE bør vurdere i kva grad dei skisserte vassparande tiltaka i søknaden kan redusere vassuttaket i lågvassperiodar, og om søknaden er i samsvar med kravet til best tilgjengeleg teknologi. I ein konsesjon bør det

stillaast krav til minstevassføring minst på nivå med alminneleg lågvassføring, og takast inn standard naturforvaltningsvilkår.

Med helsing

Gøsta Hagenlund
assisterande fylkesmiljøvernssjef

Eyvin Sølsmæs
seniorrådgjevar

Brevet er godkjent elektronisk og har derfor ikkje underskrift.

Kopi: Gloppen kommune
Miljødirektoratet